

af den Aiden, som han vilde, det var Noget, der aldeles ikke kunde bestaae med Retsforholdene. Regjeringen lod det sig derfor være magtpaaliggende ved mindelige Foreninger at gjøre Hovriet bestemt, hvilket det nødvendigviis maatte være, for at egne sig til at komme under Rettens Beskyttelse, og derpaa efter veloverveiede, retfærdige og billige Regler omsider paa de faa Steder, hvor Sagens egen indvortes Retfærdighed ikke kunde bringe Vedkommende til at indgaae et frivilligt Forlig, at bestemme Hovriet. Om Hovriets Afsløsning ved Kjendelse var der i den Periode ikke Tale; det er Noget, der først er indført under vor nye Forfatning. Naar den ærede Taler paa-beraaber sig, at Lovgivningen har foreskrevet Tiendens Overgang til en fast bestemt Afgift, saa troer jeg ogsaa, at det var Noget, med Hensyn til hvilket Regjeringen var i sin fulde Ret; men det maa vel bemærkes, at Tienden ikke var et ved Forening indgaaet Retsforhold mellem den tiendepligtige Jords Bestdder og den Tiendeberettigede; det var et Baand, der i gamle Tider ved geistlig og verdslig Overmagt blev lagt paa Jorderne; dette Baand kunde ikke ophæves, uden at betage Folk Rettigheder, som de dengang havde erholdt, og dets Tilintetgjørelse var heller ikke nødvendig for Nogens Ret, fordi Enhver, som havde tilkjøbt sig tiendepligtig Jord, havde gjort Regning paa dette ved Bestemmelsen af Kjøbesummen, med Hensyn til de Byrder, der hvilede paa Eiendommen. Derimod var det vist, at Tiendens Erleggelse med en vis Alliqvotdeel af Jordens Vøl lagde uoverstigelige Hindringer i Veien for Agerdyrningens Forbedring, og at der saaledes foruden den Byrde, den daværende Tiende udgjorde, og som ikke skulde ophæves, indeholdtes en særlig Byrde deri, at Jordens Bestdder blev sat ud af Stand til at gjøre de Forbedringer, han ellers var istand til at gjøre. Det var i høj Grad stridende imod Almeensvellet, at Jordens Bruger skulde hindres i at gjøre Forbedringer paa sin Jord ved at afgive en Tiende deel, ikke af den vundne Fordeelt, men en Tiende deel af Brutto productet, der altsaa kunde være mere, end han vandt ved Forbedringen. Dette var en Hindring for det almene Vel, der maatte bortkaffes; her var en ganske anden Berettigelse

end med Hensyn til Fæsteforholdet. Dette er endog velgjørende for Bonden. Saaledes som det er hos os, er det indført til Bondens Bedste; og iøvrigt kan jo Bonden godt kjøbe sin Gaard, naar han seer sig istand til at betale Vederlaget, og saaledes forvandles til Eiendomsbestdder; thi der er for det Meste hos Godseieren Disposition til at sælge Godset, naar h n kan faae en saalelig Kjøbesum derfor; thi han har under Fæsteforholdet naturligviis ikke de Indtægter af Godset, som han kunde have, naar han havde den fulde Brug, og det er ham paa, hvem Lovgiveren har lagt Indskrænkninger, der have formindsket hans Eiendoms Værdi. Hvis man altsaa sagde, at Fæsteforholdet var af den Natur, at det skulde ophæves, saa var det altsaa ham, der skulde kunne forlange det ophævet, og ikke Fæstebonden, og der er ikke Noget i den Maade, hvorpaa dette Forhold har dannet sig, hvorpaa det er ordnet, der kunde tale for Berettigelse for Fæsteren til at blive Eier af Jorden, naar det ikke kunde skee med Eierens Billie. Jeg er ogsaa overbevist om, at en tvungen Fæsteafsløsning vil i sine Resultater blive høist fordærlig for Bondestanden.

Formanden: Dersom ellers Noget ønskes endnu at tage Ordet i denne Sag, vil jeg standse for idag og udsætte Sagens videre Behandling til imorgen. (Flere Stemmer: Ja!). Den vil altsaa blive udsat til imorgen.

Jeg skal anmelde, at jeg fra Finantsministeren har erholdt Underretning om, at han agter at forelægge Landssthinget Udkast til Lov for Kongeriget Danmark, angaaende Ophævelsen af de ifølge Forordningen af 1ste Mai 1838 § 52 vedbleven Soldbegunstigelser.

Jeg skal derefter opgive Dagsordenen for næste Møde, der er imorgen Kl. 12; den vil være:

- 1) Finantsministeren forelægger Udkast til Lov for Kongeriget Danmark, angaaende Ophævelsen af de ifølge Forordningen af 1ste Mai 1838 § 52 vedbleven Soldbegunstigelser;
- 2) Fortsættelse af 1ste Behandling af Forslag til Lov, angaaende Fæstes Overgang til Selveiendom;
- 3) Første Behandling af Udkast til Lov om den svævende Statsgjæld;